

หลักสูตร “การใช้ผลวิเคราะห์เพื่องานพัฒนาที่ดิน” รุ่นที่ ๑/๒๕๖๖

การวิเคราะห์ดินเป็นภารกิจที่สำคัญภารกิจหนึ่งของกรมพัฒนาที่ดิน เนื่องจากข้อมูลผลวิเคราะห์ดินเป็นข้อมูลสำคัญในงานพัฒนาที่ดิน ตั้งแต่การสำรวจและการจำแนกดิน การประเมินคุณภาพดิน การวางแผนการใช้ที่ดิน การปรับปรุงบำรุงดิน งานอนุรักษ์ดินและน้ำ งานวิจัย เพื่อเพิ่มศักยภาพการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยให้บริการวิเคราะห์ดินแก่ เกษตรกร หมออดินอาสา นักวิชาการ สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน

ข้อมูลผลวิเคราะห์จะได้อาจมาจากการเก็บตัวอย่างในพื้นที่ และส่งวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการ หรือส่งที่หน่วยวิเคราะห์ดินเคลื่อนที่ วิเคราะห์ดินอย่างง่ายด้วยวิธีการใช้ชุดตรวจสอบดินภาคสนาม (LDD Soil Test Kit) หรืออาจสืบค้นข้อมูลผลวิเคราะห์ดินที่มีผู้บันทึกไว้แล้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่ต้องการความแม่นยำ ความเร่งด่วน และงบประมาณ

วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างความรู้และพัฒนาทักษะ สามารถนำผลวิเคราะห์ดินมาประยุกต์ใช้กับงานพัฒนาที่ดิน และปรับปรุงดินได้อย่างเหมาะสม เป็นประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด

เนื้อหารายวิชา

บทที่ ๑ ความสำคัญของการวิเคราะห์ดิน

บทที่ ๒ การเก็บตัวอย่างดิน น้ำ พืช ปุ๋ย และสิ่งปรับปรุงดิน

บทที่ ๓ แนะนำการใช้ชุดตรวจสอบดินภาคสนาม การแปลผลและรายงานผล การวิเคราะห์ดิน

บทที่ ๔ แนะนำช่องทางการเข้าถึงการบริการวิเคราะห์ดิน

ความสำคัญของการวิเคราะห์ดิน

ความสำคัญของดิน

ดินเป็นแหล่งผลิตปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคเป็นตัวกลางให้รากพืชเกาะยึด ให้ธาตุอาหารแก่พืชเพื่อการเจริญเติบโตเป็นแหล่งผลิตและดูดซับแก๊สต่างๆเป็นที่อยู่อาศัยของพืช สัตว์ และจุลินทรีย์เป็นเสมือนเครื่องกรองที่มีชีวิตและเป็นแหล่งกักเก็บน้ำและความร้อน

ดินที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชควรมีลักษณะดังนี้ ดินต้องมีลักษณะร่วนซุย ไม่อัดตัวแน่น, มีธาตุอาหารต่างๆ อย่างเพียงพอ, มีน้ำเพียงพอ และสามารถดูดซับน้ำได้, มีอากาศพอเพียง และสามารถต้านทานหรือชะลอการเปลี่ยนแปลงสมบัติของดิน เช่น pH, EC

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ดิน

๑) เพื่อประเมินสถานะธาตุอาหารพืชในดิน และความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๒) เพื่อการสำรวจและจำแนกดิน

๓) เพื่อเป็นพื้นฐานหรือแนวทางในการใช้ปุ๋ย การปรับปรุงดินให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช

ขั้นตอน/ กระบวนการวิเคราะห์ดิน

๑.) การเก็บตัวอย่างดิน ๒.) หน่วยงานบริการวิเคราะห์ดิน ๓.) เตรียมตัวอย่างดิน ๔.) ห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ดิน(การสกัดดิน, วิเคราะห์ปริมาณอินทรีย์วัตถุ, การแปลผลวิเคราะห์ดิน) ๕.) ส่งผลวิเคราะห์ดินให้เกษตรกร

ผลวิเคราะห์ดิน บอกถึง ศักยภาพและกำลังการผลิตของดินปริมาณธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ปริมาณธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชซึ่งถึงความผิดปกติของดิน เช่น เป็นกรดจัด ด่างจัด ปัญหาความเค็ม ในดิน ขาดธาตุอาหารบางตัวหรือบางธาตุสูงผิดปกติ และเป็นข้อมูลพื้นฐานหรือแนวทางการใส่ปุ๋ย ว่าควรใส่ ปริมาณมากน้อยเพียงใด ในแต่ละชนิดพืชที่ต้องการปลูก

การนำผลวิเคราะห์ดินไปใช้ประโยชน์ เพื่อการวางแผนการเพาะปลูกพืชการเลือกชนิดและพันธุ์พืช การใส่ปุ๋ยถูกสูตร ถูกอัตรา(ปริมาณ) ถูกที่(บริเวณที่ใส่) ถูกเวลา และการปรับปรุงบำรุงดินอื่นๆ ร่วมด้วย

แนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน คือ การวางแผนการจัดการดินเฉพาะพื้นที่ที่ตระหนักและให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ดินมีการจัดการธาตุอาหารอย่างเป็นระบบเหมาะสมกับชนิดพืชกำหนดเป้าหมาย เพิ่มผลิต และความอุดมสมบูรณ์ของดินนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องมาใช้ตามศักยภาพของตน

การเก็บตัวอย่างพืช เพื่อวิเคราะห์ธาตุอาหาร

วัตถุประสงค์ เพื่อวินิจฉัยการขาดแคลนธาตุอาหารของพืช ตรวจสอบระดับความเข้มข้นธาตุอาหาร ของพืชตลอดฤดูปลูก และคาดคะเนการขาดธาตุอาหาร และผลผลิตที่จะได้รับ

การเก็บตัวอย่างพืชเก็บตัวอย่างเป็นระบบ และเก็บจากบริเวณเล็กๆ ที่มีลักษณะการขาดธาตุอาหาร คล้ายคลึงกันเก็บประมาณ ๓๐ - ๑๐๐ ใบต่อดัน หรือประมาณ ๓๐๐ กรัม น้ำหนักสดขึ้นอยู่กับความสม่ำเสมอ ของการเจริญเติบโต ชนิดดิน สภาพพื้นที่ ค่าใช้จ่ายของการวิเคราะห์

การเก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อวิเคราะห์ทางเคมี

วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณภาพน้ำทางการเกษตร รายการที่ให้บริการแก่เกษตรกร ได้แก่ pH, EC, PO และ K และเพื่อวิเคราะห์คุณภาพน้ำการวิจัย สำหรับการวิจัยจะมีการวิเคราะห์ DO, Na, Sulfate, Carbonate, Bicarbonate, Cl, Ca, Mg และโลหะหนัก

วิธีการเก็บตัวอย่างน้ำ ๑.) Gap Sample การจ้วงหรือแยก เป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก เก็บ ณ สถานที่ และเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง น้ำบาดาล ๒.) Composite Sample การเก็บ ตัวอย่างรวมเก็บ ณ จุดเดียวกันแต่ต่างเวลา เพื่อทราบค่าเฉลี่ยของความเข้มข้น เช่น แหล่งน้ำเสีย น้ำทิ้ง ๓.) Integrated Sample การเก็บตัวอย่างน้ำรวม เก็บ ณ จุดต่างกัน ในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เช่นอ่างเก็บน้ำ

การเก็บตัวอย่างปุ๋ย เพื่อวิเคราะห์ธาตุอาหาร

ปุ๋ยหมัก ที่ผ่านกระบวนการหมักสมบูรณ์ หมายถึง อุณหภูมิในกองปุ๋ยลดลงเท่ากับภายนอกรอบๆกอง ปุ๋ย สีของเศษวัสดุเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลดำ มีลักษณะอ่อนนุ่มและเปียกชุ่ม และไม่มีการเกิดกลิ่นของก๊าซต่างๆ

ขั้นตอนการเก็บ กำหนดจุดกระจายรอบกองไม่น้อยกว่า ๑๐ จุด ปริมาณไม่น้อยกว่า ๒๐ กิโลกรัม หรือร้อยละ ๑ ของปริมาณปุ๋ยหมัก นำตัวอย่างมาเทกอง คลุกผสมให้เข้ากัน ทำเป็นรูปกรวย แบ่งเป็น ๔ ส่วน นำส่วนตรงกันข้ามสองส่วนมารวมกัน แล้วแบ่งเป็น ๔ ส่วนอีก ทำแบบนี้จนกว่าจะได้ปริมาณ ๒ กิโลกรัม ใส่ใน ถุงพลาสติก เขียนรายละเอียดของตัวอย่าง และนำส่งผลวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการต่อไป

ปุ๋ยอินทรีย์ ชนิดเหลว หมายถึง มีการเจริญของจุลินทรีย์น้อยลง สังเกตจากฝ้าขาวบริเวณผิวหน้าของ วัสดุหมักจะน้อยลง กลิ่นแอมโมเนียจะลดลง ไม่ปรากฏฟองก๊าซ CO₂ และได้ของเหลวใสสีน้ำตาล

ขั้นตอนการเก็บ คนปุ๋ยให้เข้ากัน และเก็บใส่ในภาชนะ ที่ทำด้วยแก้วหรือพลาสติกที่สะอาดและแห้ง ประมาณ ๑-๒ ลิตร ปิดฝาจุกให้แน่น เขียนรายละเอียดจำเป็น ส่งวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ

การเก็บตัวอย่างปฐนทางการเกษตร

วัตถุประสงค์ เพื่อตรวจคุณภาพปฐน เพื่อการปรับปรุงดินเปรี้ยวจัด กรดจัด รายการวิเคราะห์ ประกอบด้วย pH, Moisture CCE CaO MgO และ Particle size

วิธีการสุ่มเก็บ สุ่มเก็บตัวอย่างปฐนประมาณ ๑ %ของจำนวนปฐนทั้งหมด โดยใช้หลาวแทงข้างถุงปฐนลึก ๓-๕ นิ้ว ให้ได้ประมาณ ๕ กิโลกรัม เขียนรายละเอียด และนำส่งวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ

ชุดตรวจสอบดินภาคสนาม

วัตถุประสงค์การวิเคราะห์ดินด้วยชุดตรวจสอบดินภาคสนาม (LDD Soil Test Kit)

- เพื่อเป็นการตรวจวิเคราะห์ดินอย่างง่าย และรวดเร็ว สามารถนำผลวิเคราะห์ดินไปใช้ในการประเมินสมบัติของดินและความอุดมสมบูรณ์ของดินได้ในเบื้องต้น

- เพื่อให้เกษตรกร นักวิชาการ และผู้ที่สนใจ นำผลวิเคราะห์ดินไปใช้ในการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ได้อย่างเหมาะสม และทันฤดูกาลเพาะปลูก

ข้อดีของชุดตรวจสอบดินภาคสนาม (LDD Soil Test Kit)

- วิธีวิเคราะห์ง่ายไม่ซับซ้อน
- ชุดอุปกรณ์ใช้งานง่าย สะดวก และราคาไม่แพง
- การใช้งาน ผู้ใช้งานไม่ต้องมีความชำนาญ เกษตรกรสามารถตรวจสอบดินได้เอง
- สามารถพกพาไปใช้งานในภาคสนามได้
- pH Test Kit ๑ชุด ทดสอบได้๘๐-๑๐๐ตัวอย่าง ทราบผลวิเคราะห์ภายใน ๓นาที
- NPK Test Kit ๑ชุด ทดสอบได้๒๕-๓๐ตัวอย่าง ทราบผลวิเคราะห์ภายใน ๓๐นาที
- Saline Soil Test Kit ๑ชุด ทดสอบได้๒๕-๓๐ตัวอย่าง ทราบผลวิเคราะห์ภายใน ๓๐นาที

ช่องทางการเข้าถึงการบริการวิเคราะห์ดิน

- สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑-๑๒
- สถานีพัฒนาที่ดิน ๗๗จังหวัด
- หมอดินอาสาทั่วประเทศ
- ด้วยตนเองทางไปรษณีย์ผ่านเว็บไซต์กรมพัฒนาที่ดิน www.ldd.go.th

ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้

ได้ทราบถึงความสำคัญของการวิเคราะห์ดิน การเก็บตัวอย่างดิน น้ำ พืช ปุ๋ย และสิ่งปรับปรุงดิน การใช้ชุดตรวจสอบดินภาคสนาม การแปลผลและรายงานผล การวิเคราะห์ดิน และช่องทางการเข้าถึงการบริการวิเคราะห์ดิน

หลักสูตร “เครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA/PMQA ๔.๐)” รุ่นที่ ๑/๒๕๖๖

กรมพัฒนาที่ดินได้นำเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) มาใช้ในการบริหารจัดการองค์การตั้งตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ และพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปี ๒๕๕๕ ผ่านการประเมินและได้รับใบรับรองการผ่านเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน (Certified Fundamental Level (FL)Version๑.๐)

กรมพัฒนาที่ดินมุ่งมั่นยกระดับการพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่อง จากการยกระดับการพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่อง ทำให้กรมพัฒนาที่ดินสามารถพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการองค์การที่เรียกว่า LDD Excellent Model ที่สอดคล้องกับเครื่องมือ PMQA ตั้งแต่การนำองค์การ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การพัฒนาบุคลากร การวางระบบปฏิบัติงาน และระบบการวัดผลเพื่อให้บริการตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีประสิทธิผลสอดคล้องกับเป้าหมายที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ในปี ๒๕๖๐ รัฐบาลขับเคลื่อนการพัฒนาองค์การเข้าสู่ระบบราชการ ๔.๐ และเริ่มการประเมินสถานะของส่วนราชการ ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้ศึกษาหลักเกณฑ์แนวทางการพัฒนาองค์การ และยกระดับองค์การตามเกณฑ์ PMQA ๔.๐ ใช้หลัก Smart Workplace พัฒนาเครื่องมือการบริหารจัดการองค์การรูปแบบ Smart LDD ที่มีความสอดคล้องกับระบบราชการ ๔.๐ ใน ๓ มิติ ดังนี้

มิติที่ ๑ ภาครัฐที่เปิดกว้างเชื่อมโยงกัน (Open & Connected Government) กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการสานพลังจากทุกภาคส่วนตามหลัก Smart Collaboration และ Smart Connection

มิติที่ ๒ ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Government) กรมพัฒนาที่ดินใช้ Smart Service

มิติที่ ๓ ภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) กรมพัฒนาที่ดินใช้ Smart Operation

ดังนั้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้บุคลากรของกรมพัฒนาที่ดินให้สามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือดังกล่าวในการบริหารจัดการหน่วยงาน ยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายทั้งในระดับหน่วยงานและกรม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เรียนเครื่องมือการบริหารจัดการกรมพัฒนาที่ดิน
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือดังกล่าวในการบริหารจัดการหน่วยงาน ยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายทั้งในระดับหน่วยงานและกรม

เนื้อหารายวิชา

บทที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA เบื้องต้น)

บทที่ ๒ เครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA ๔.๐)

๑. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award : PMQA) เป็นกรอบการบริหารจัดการองค์การที่สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หรือ ก.พ.ร.ส่งเสริมและสนับสนุนให้ส่วนราชการนำไปใช้ในการประเมินองค์การด้วยตนเองที่ครอบคลุมภาพรวมในทุกมิติ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล โดยมุ่งเน้นให้หน่วยงานราชการปรับปรุงองค์การอย่างรอบด้านและอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้ง ๗ ด้านคือ

(๑) การนำองค์การ

เป็นการประเมินการดำเนินการของผู้บริหารในเรื่องวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ค่านิยม ความคาดหวังในผลการดำเนินการ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การกระจายอำนาจการตัดสินใจ

การสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้ในส่วนราชการการกำกับดูแลตนเองที่ดี และดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน

(๒) การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์

เป็นการประเมินวิธีการกำหนดและถ่ายทอดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์หลัก และแผนปฏิบัติราชการ เพื่อนำไปปฏิบัติและวัดผลความก้าวหน้าของการดำเนินการ

(๓) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เป็นการประเมินการกำหนดความต้องการ ความคาดหวัง และความนิยมชมชอบ การสร้างความสัมพันธ์ และการกำหนดปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจ

(๔) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้

เป็นการประเมินการเลือก รวบรวม วิเคราะห์ จัดการ และปรับปรุงข้อมูลและสารสนเทศ และการจัดการความรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงผลการดำเนินการขององค์การ

(๕) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล

เป็นการประเมินระบบงาน ระบบการเรียนรู้ การสร้างความผาสุกและแรงจูงใจของบุคลากรเพื่อให้บุคลากรพัฒนาตนเองและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ตามทิศทางองค์การ

(๖) การจัดการกระบวนการ

เป็นการประเมินการจัดการกระบวนการให้บริการ และกระบวนการอื่นที่ช่วยสร้างคุณค่าแก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกระบวนการสนับสนุน เพื่อให้บรรลุพันธกิจขององค์การ

(๗) ผลลัพธ์การดำเนินการ

เป็นการประเมินผลการดำเนินการและแนวโน้มของส่วนราชการในมิติด้านประสิทธิภาพมิติด้านคุณภาพการให้บริการ มิติด้านประสิทธิภาพ และมิติด้านการพัฒนาองค์การ

การประเมินองค์การตามเกณฑ์ PMQA ใช้แนวทางการบริหารจัดการแบบ ADLI โดยการตอบคำถามตามเกณฑ์ในแต่ละหมวด ซึ่งเปรียบเสมือนการตรวจสอบคุณภาพองค์การที่จะทำให้ทราบจุดแข็งและโอกาสในการปรับปรุงและนำโอกาสในการปรับปรุงที่พบไปวางแผนพัฒนาองค์การให้มีประสิทธิภาพ โดยเลือกเครื่องมือทางการบริหารที่เหมาะสมมาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาองค์การในเรื่องต่างๆ เป็นไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งจะมีส่วนราชการมีระดับการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐานเทียบเท่าสากล

แนวทางการบริหารจัดการแบบ ADLI ประกอบด้วย

Approach (A) มีแนวทางระบบแบบแผน

Deployment (D) นำไปใช้อย่างทั่วถึง

Learning (L) เกิดการเรียนรู้

Integration (I) บูรณาการเชื่อมโยงสอดคล้องกัน

แนวทางการดำเนินงาน PMQA เป็นอย่างไร

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้นำ PMQA มาใช้เป็นตัวชี้วัดกับหน่วยงานราชการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ ในปี ๒๕๕๒ ได้พัฒนาเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน (Fundamental Level : FL) ซึ่งเป็นแนวคิด การปรับปรุงทีละขั้น ได้วางแนวทางดำเนินการพัฒนาองค์การ (PMQA Roadmap) ให้ผ่านเกณฑ์ฯ ปีละ ๒ หมวด สำหรับกรมและจังหวัด และปีละ ๓ หมวด สำหรับสถาบันอุดมศึกษา

สำหรับการดำเนินการขั้นต่อไปเมื่อส่วนราชการดำเนินการพัฒนาองค์กรครบทุกหมวดและผ่านการรับรองเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน (Certify Fundamental;FL)แล้ว สำนักงาน ก.พ.ร. จะส่งเสริมให้ส่วนราชการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับก้าวหน้า (Progressive Level : PL) และเมื่อส่วนราชการสามารถดำเนินการผ่านเกณฑ์ฯ ระดับก้าวหน้า และพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ และยกระดับมาตรฐานให้เทียบเท่าสากลตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐต่อไป

Progressive Level หมายถึง มุ่งเน้นให้ส่วนราชการบริหารจัดการองค์การอย่างเป็นระบบ (Systematic) มีการนำกระบวนการตามที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบไปสู่การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน (Sustainable) ของส่วนราชการรวมทั้งมีการกำหนดตัวชี้วัด (Measurable) เพื่อใช้ควบคุม ติดตามและประเมินผลการดำเนินการและใช้เทียบเคียงเพื่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

บทที่ ๒ เครื่องมือเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA ๔.๐)

การที่จะสามารถพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การที่มีขีดสมรรถนะสูงได้นั้นความสามารถในการบริหาร ยุทธศาสตร์ถือเป็นกลไกที่สำคัญโดยในการบริหารยุทธศาสตร์นั้นประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญสาม ประการได้แก่การกำหนดยุทธศาสตร์การแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์โดยภายใต้องค์ประกอบแต่ละส่วนนั้นยังมีแนวทางในการปฏิบัติอีกหลายประการซึ่ง การปฏิบัติตามแนวทางต่าง ๆ นั้นควรจะต้องอาศัยเครื่องมือในการบริหาร (Management Tools) เข้ามาช่วย โดยเครื่องมือในการบริหารเหล่านี้เปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาและขับเคลื่อน องค์การตนเองสู่ความเป็นองค์การที่มีขีดสมรรถนะสูงในภาคราชการนั้นได้มีความพยายามในการพัฒนาและ ยกระดับขีดความสามารถในการดำเนินงานของส่วนราชการต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่อง การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เข้ามาช่วยในการพัฒนาระบบราชการไทยได้มีการออก กฎหมายระเบียบรวมทั้งแผนงานต่างๆที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาระบบราชการและการดำเนินงานของหน่วย ราชการต่างๆตั้งแต่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓/๑ ตาม ด้วยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มีการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๔๖ – พ.ศ. ๒๕๕๐) และแผนการบริหารราชการแผ่นดิน (พ.ศ. ๒๕๔๘ – พ.ศ. ๒๕๕๑)

สำหรับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน (๔ ปี) นั้นเป็นแนวทางการบริหารราชการที่รัฐบาลจะต้องเป็นผู้กำหนดขึ้นประกอบด้วยเป้าหมายที่ชัดเจนมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการและในการทำงานทุกระดับจะต้องมีแผนการทำงานที่วัดผลสัมฤทธิ์ของงานได้อย่างชัดเจนในแผนการบริหารราชการแผ่นดินประกอบด้วยวิสัยทัศน์ประเด็นยุทธศาสตร์ในประเด็นต่างๆต่งนั้นหน่วยงานต่างๆทั้งกระทรวงกรมกลุ่มจังหวัดและจังหวัดต่างๆจะต้องนำมาเป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ (๔ ปี) และแผนปฏิบัติราชการ (รายปี) ของตนเองโดยจะต้องสร้างให้เกิดความสอดคล้องและเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจนถ่ายทอดยุทธศาสตร์จากแผนการบริหารราชการแผ่นดินลงสู่ (Cascading) ยังกระทรวงกรมกลุ่มจังหวัดและจังหวัดต่างๆในแต่ละระดับนอกจากนี้ แผนการบริหารราชการแผ่นดินและแผนปฏิบัติราชการต่างๆจะต้องมีการกำหนดกรอบในการคิดและจัดทำที่ชัดเจนที่เริ่มต้นจากการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจประเด็นยุทธศาสตร์เป้าประสงค์ตัวชี้วัดค่าเป้าหมายกลยุทธ์โครงการและงบประมาณเพื่อให้หน่วยราชการต่างๆได้มีแนวทางในการวางแผนและนำไปปฏิบัติที่อย่างไรก็ดีการจัดทำแผนปฏิบัติราชการอาจจะช่วยหน่วยราชการให้มีทิศทางและกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนแต่การจะสามารถวางแผนปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสามารถในการที่จะนำแผนปฏิบัติราชการไปใช้ในทางปฏิบัติให้เกิดผลนั้นยังต้องอาศัยเครื่องมือทางการบริหารจัดการอื่นๆเข้ามาช่วยเหลือซึ่งทางสำนักงานก.พ.ร. ได้ก็มีการพัฒนาและแนะนำเครื่องมือทางการบริหารต่างๆที่เหมาะสมสำหรับหน่วยราชการต่างๆอย่างต่อเนื่อง

จากการที่ในปัจจุบันได้มีเครื่องมือในการบริหารออกมาอย่างมากมายทั้งในภาคราชการและเอกชนทำให้เกิดความท้าทายที่สำคัญขึ้นนั่นคือผู้บริหารและผู้ปฏิบัติเองมักจะเกิดความสับสนในการนำเครื่องมือเหล่านี้มาใช้ทั้งความสับสนในตัวเครื่องมือเองและความสับสนว่าเมื่อนำเครื่องมือเหล่านี้มาใช้แล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไรต่อองค์กร การที่องค์กรใดก็ตามจะสามารถนำเครื่องมือทางการบริหารมาใช้จนประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องมีความเข้าใจในหลายๆประการตั้งแต่ความเข้าใจในวัตถุประสงค์หลักการข้อดีข้อจำกัดของเครื่องมือแต่ละประการความเข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่างการนำเครื่องมือเหล่านี้มาใช้ในการพัฒนาองค์กรของตนเองสู่ความเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงรวมทั้งความเข้าใจต่อความเชื่อมโยงระหว่างเครื่องมือแต่ละประการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเครื่องมือต่างๆมาใช้ร่วมกัน

การนำเสนอถึงเครื่องมือทางการบริหารต่างๆที่ได้มีการนำมาใช้ภาคราชการในปัจจุบันโดยเป็นลักษณะของการสรุปวัตถุประสงค์หลักการประโยชน์ข้อแนะนำเบื้องต้นในการนำเครื่องมือเหล่านี้ไปใช้ของเครื่องมือแต่ละประการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อเครื่องมือทางการบริหารแต่ละประการได้ชัดเจนขึ้นเนื่องจากการเลือกเครื่องมือในการบริหารไปใช้เพื่อพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงนั้นไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือทุกประการแต่ประเด็นสำคัญคือจะต้องรู้จักที่จะเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการขององค์กร

เครื่องมือทางการบริหารที่สำคัญๆที่ทางสำนักงานก.พ.ร. ได้แนะนำให้หน่วยราชการต่างๆใช้ประกอบไปด้วย

- การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและข้อจำกัด (SWOT Analysis)
- ลูกโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain)
- การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning)
- แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)
- Balanced Scorecard
- การกำหนดตัวชี้วัดในระดับบุคคล (Individual Scorecard)
- การวัดระดับความพึงพอใจผู้รับบริการ (Customer Satisfaction Survey)
- การบริหารความเสี่ยง (Risk Management)

- การทำเกณฑ์เปรียบเทียบ (Benchmarking)
- การพัฒนาสมรรถนะ (Competencies)
- การบริหารความรู้ (Knowledge Management)
- การบริหารโครงการ (Project Management)
- หน่วยบริหารยุทธศาสตร์ (Office of Strategy Management)
- การพัฒนากระบวนการทำงาน (Process Improvement)
- การปรับโครงสร้าง (Structure Design)
- ระบบการบริหารยุทธศาสตร์ขององค์การภาครัฐ (Government Strategic Management

System: GSMS)

- การปรับปรุงระบบการบริหารงานการคลังภาครัฐ (Government Fiscal Management

Information System: GFMS)

- การจัดการเครือข่ายความร่วมมือ (Networking)
- ศูนย์บริการร่วม (Service Link)
- การจัดทำบัญชีต้นทุน (Capital Charge)
- การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาความรู้

๑. ได้รับความรู้ ความเข้าใจในเครื่องมือการบริหารจัดการกรมพัฒนาที่ดิน
๒. ได้นำมาประยุกต์ใช้เครื่องมือดังกล่าวในการบริหารจัดการหน่วยงาน ยกกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายทั้งในระดับหน่วยงานและกรม

ผู้สรุปทเรียน
นางสาวกานตปภา ตันพานิช
เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน